

Innst. 290 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Prop. 62 S (2010–2011)

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til inngåelse av avtale med Den europeiske union (EU) om utvidet handel med landbruksvarer etter EØS-avtalens artikkel 19

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Bakgrunn

I henhold til EØS-avtalens artikkel 19 skal Norge og EU med to års mellomrom gjennomgå vilkårene for handelen med basis landbruksvarer (melk, kjøtt, grønnsaker mv.) med sikte på en gradvis liberalisering. Forhandlingene skal i henhold til artikkel 19 skje innenfor rammen av partenes respektive landbrukspolitikk, og videre reduksjoner av handelshindringer skal skje på gjensidig fordelaktig basis.

Norge og EU har tidligere inngått en avtale om økt handel med landbruksvarer i henhold til EØS-avtalens artikkel 19. Den artikkel 19-avtalen ble inngått med virkning fra 1. juli 2003, jf. St.prp. nr. 71 (2002–2003).

Regjeringen besluttet tidlig i 2008 å starte forhandlinger med EU om utvidet handel i henhold til bestemmelsene i artikkel 19. Regjeringen kom til at koblingen i Soria Moria-erklæringen om å avvente artikkel 19-forhandlinger på grunn av WTO-forhandlingene ikke lenger kunne gjelde, siden WTO-forhandlingene hadde dratt så lenge ut i tid. Etter to år med forhandlinger kom Norge og Kommisjonen til enighet om en avtale den 28. januar 2010. Avtalen er senere godkjent i EU ved kommisjonsbeslutning av 27. september 2010 og rådsbeslutning av 8. november 2010. Avtalen vil forelegges Europaparlamentet til godkjenning.

Artikkel 19-avtalen vil ikke iverksettes før tidligst i midten av 2011, dvs. inne i kalenderåret. Det legges til grunn at nye tollkvoter som følge av avtalen skal fordeles på pro rata-basis fra ikrafttredelsestidspunktet til 31. desember 2011.

Avtalen antas å være av særlig viktighet, slik at Stortingets samtykke til inngåelse av avtalen er nødvendig i medhold av Grunnloven § 26, annet ledd.

Avtalen er foreslått inngått ved brevveksling.

Avtalen i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

1.2 Forholdet til norsk rett

Avtalen vil kreve større endringer i «Forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer», fastsatt av Landbruksdepartementet 10. oktober 2008, sist endret 25. oktober 2010.

1.3 Administrative og økonomiske konsekvenser

Avtalen innebærer innføring av nye importkvoter til Norge. Disse vil bli administrert av Statens landbruksforvaltning. Arbeidsomfanget er ikke beregnet eksakt, men de nye importkvotene vil medføre noe merarbeid.

Gjennomføring av auksjoner vil gi økte inntekter. Kvotenes størrelse og erfaring fra auksjoner så langt tilsier at inntektene kan anslås til om lag 30 mill. kroner årlig. I tillegg forventes det ekstraordinære auksjonsinntekter på om lag 15 mill. kroner første året avtalen gjennomføres. De 15 mill. kronene er ikke inkludert i budsjettanslaget for 2011.

Tollkonsesjonene som følger av avtalen, vil medføre et årlig provenytap for staten i størrelsesorden 120 mill. kroner. Tallene er heftet med usikkerhet. Det antas at avtalen vil kunne tre i kraft i midten av 2011. Påløpt provenytap som følge av reduserte tollinntekter vil derfor være mindre i 2011, anslagsvis 60

mill. kroner, mens bokført proveny tap kan anslås til om lag 50 mill. kroner.

På denne bakgrunn fremmes det forslag om at bevilgningen over kap. 5511 Tollinntekter, post 70 Toll reduseres med 50 mill. kroner, og at bevilgningen over kap. 5511 Tollinntekter, post 71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter økes med 15 mill. kroner.

1.4 Konklusjon og tilråding

Regjeringen tilrår at Norge inngår en avtale i henhold til artikkel 19 i EØS-avtalen om handel med landbruksvarer.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Thomas Breen, Gunvor Eldegard, Kjell Børre Hansen, Irene Johansen, Gerd Janne Kristoffersen, Laila Thorsen og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, fung. leder Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at i henhold til EØS-avtalens artikkel 19 skal Norge og Den europeiske unionen (EU) gjennomgå handelsvilkårene for jordbruksvarer. Etter 2 år med forhandlinger kom Norge og Kommisjonen til en avtale den 28. januar 2010. Avtalen er senere godkjent i EU ved kommisjonsbeslutning av 27. september 2010 og rådsbeslutning av 8. november 2010. Etter at avtalen har fått tilslutning i Stortinget vil den forelegges Europaparlamentet for godkjenning. Det er i dag usikkert om når dette vil skje og det legges derfor til grunn at nye tollkvoter som følge av avtalen skal fordeles på pro rata-basis fra ikrafttredelsestidspunktet til 31. desember 2011. Avtalen anses å være av særlig viktighet, slik at Stortingets samtykke til inngåelse av avtalen er nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

Komiteen viser til at importen av landbruksvarer til Norge er stadig økende. Mens importverdien i 2000 var på 16,570 mrd. kroner, var tilsvarende beløp i 2009 33,816 mrd. kroner. Av dette kom hele 68 pst. i 2009 fra EU-området.

Komiteen viser til at resultatet fra artikkel 19-forhandlingene vil innebære en økning av handelen med jordbruksvarer mellom EU og Norge. I henhold til artikkel 19 skal reduksjonen av handelshindringer skje på gjensidig, fordelsmessig basis.

Komiteen vil vise til at i samsvar med artikkel 19 i EØS-avtalen er man enig om at det om 2-års tid skal foretas en ny gjennomgang av vilkårene for handel med landbruksvarer.

Komiteen viser til at partene er enig om å konsolidere alle bilaterale avtaler mellom Norge og EU i en ny brevveksling som skal erstatte bestående bilaterale landbruksavtaler helt fra 1973.

Komiteen viser til at den fremforhandlede avtale vil innebære et årlig proveny tap for staten på usikkert grunnlag i størrelsesorden 120 mill. kroner. Bakgrunnen for dette er at den forventede importøkningen langt overskrider de forventede eksportmulighetene blant annet som følge av Norges generelt høye lønns- og kostnadsnivå.

Komiteen vil påpeke at inngåelse av avtalen innebærer etableringen av 13 nye importkvoter til Norge samt utvidelse av 10 eksisterende importkvoter. Avtalen berører spesielt 2 viktige og sensitive produktområder for norsk jordbruk ved at importkvotene for ost og kjøtt økes med henholdsvis 2 700 og 3 100 tonn. Videre vil komiteen peke på at de fleste nye kvotene fordeles ved auksjon, som er et sunt prinsipp. Gjennomføring av auksjonen vil gi økte inntekter i statskassen og det bør derfor legges til rette for å øke andelen auksjoner.

Komiteen slutter seg til den fremforhandlede avtalen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at regjeringen legger til grunn at importvernet er – og vil fortsatt komme til å være – en bærebjelke i norsk landbrukspolitikk. Importvernet er en forutsetning for å sikre avsetningen av norske jordbruksvarer og oppnå fastsatte priser i jordbruksavtalen. Flertallet viser til at regjeringen anser at ulike internasjonale forhandlinger og andre nasjonale prosesser som berører importvernet må sees i sammenheng. Dette gjelder både WTO-forhandlinger og forhandlinger om bilaterale avtaler innenfor både EØS (artikkel 19 og protokoll 3) og EFTA, samt vårt importregime for handel med utviklingsland. Flertallet har merket seg at det fra regjeringens side er lagt vekt på å se forhandlingene i sammenheng med utviklingen i WTO-forhandlingene som har pågått parallelt. Virkningene av disse avtalene må være slik at de er forenlig med regjeringens målsettinger for jordbrukspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at regjeringen skal legge fram en ny landbruksmelding i løpet av våren. Disse medlemmer ser fram til denne meldingen og mener at landbruksdebatten hører hjemme der og ikke i denne innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser at man i henhold til EØS-avtalens artikkel 19 mellom Norge og EU skal gjennomgå vilkårene for handelen med basis landbruksvarer (melk, kjøtt, grønnsaker mv.) med to års mellomrom, med sikte på en gradvis liberalisering.

Disse medlemmer ønsker å fjerne unødig offentlig byråkrati og ha mindre skjemavelde for næringsdrivende, og ønsker på sikt å fjerne importrestriksjoner og andre handelsbarrierer. Disse medlemmer mener fremlagte avtale er et skritt i riktig retning og vil være bra for norske forbrukere og matspesialister. Det vil føre til mer valgfrihet, billigere mat og mer eksotiske produkter i butikkhyllene.

Disse medlemmer mener at dagens landbruks-, nærings-, og skattepolitikk er skyld i at næringsdrivende i Norge har begrensede muligheter for eksport av landbruksprodukter, men mener at fremlagte avtale om tollfrihet eller tollfrie kvoter inn på EU-markedet for blant annet vegetabiliske oljer, bær, snacks, hunde-/kattemat, tran og juletrær vil gi norske bedrifter store eksportmuligheter.

Disse medlemmer viser til at ett av formålene med Doha-runden i WTO er å sikre bedre handel med uland, blant annet mat. Disse medlemmer deler denne målsettingen og mener dette er en viktig og riktig strategi for å hjelpe mennesker ut av fattigdom.

Disse medlemmer viser til at internasjonale endringer krever en omstilling av den norske landbrukspolitikken. Eksportsubsidier og importbarrierer i industriland hindrer utviklingsland i å produsere mat til eget marked og eksportere sine varer til industriland. WTO-forhandlingene og en mulig global matkrise, med underskudd på mat og betydelig økte priser på verdensmarkedet, nødvendiggjør en mer solidarisk landbrukspolitikk.

Disse medlemmer viser til at det sannsynligvis vil bli et redusert importvern i kjølvannet av den internasjonale utviklingen gjennom WTO-for-

handlingene. Utviklingen bærer bud om en gradvis økt konkurranse for norske landbruksprodukter og en gradvis overgang til reell frihandel internasjonalt på lang sikt.

Disse medlemmer mener nedbygging av tollbarrierer og importvern vil gi et signal til internasjonale markeder om en mer åpen norsk markedspolitikk for import av landbruksprodukter som igjen kan være med på å bedre konkurransevilkårene for norsk eksport innen andre næringer, eksempelvis fisk og sjømat.

Komiteen har forelagt saken for utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 23. mars 2011 meddeler følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til finanskomiteens utkast til innstilling datert 16. mars 2011 og til de respektive partiers merknader vedrørende Prop. 62 S (2010–2011).

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til finanskomiteens utkast til innstilling til Prop. 62 S (2010–2011), og har ingen ytterligere merknader.»

Komiteen har videre forelagt saken for næringskomiteen, som i brev av 22. mars 2011 meddeler følgende:

«Næringskomiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til følgende merknad i finanskomiteens utkast til innstilling:

'Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at regjeringen skal legge fram en ny landbruksmelding i løpet av våren. Disse medlemmer ser fram til denne meldingen og mener at landbruksdebatten hører hjemme der og ikke i denne innstillingen.'

og slutter seg til denne.

Næringskomiteens medlemmer viser for øvrig til de respektive partiers merknader i saken, og slutter seg til finanskomiteens utkast til innstilling.»

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2011 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
5511		Tollinntekter	
	70	Toll, blir redusert med	50 000 000
		fra kr 2 400 000 000 til kr 2 350 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter, blir økt med	15 000 000
		fra kr 130 000 000 til 145 000 000	

II

Stortinget samtykker i inngåelse av avtale med Den europeiske union (EU) om utvidet handel med landbruksvarer etter EØS-avtalens artikkel 19.

Oslo, i finanskomiteen, den 29. mars 2011

Ulf Leirstein

fung. leder

Per Olaf Lundteigen

ordfører